

وضعیت اجتماعی - اقتصادی شرکت کنندگان در ورزش همگانی کلان شهرها (سیاست‌ها، راهکارها و شاخص‌های کنترل)

ابوالفضل فراهانی^۱ - امین عادل خانی^{۲*} - فاطمه موسوی نسب^۳

۱. استاد گروه تربیت بدنی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران ۲. کارشناس ارشد مدیریت ورزشی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

(تاریخ دریافت: ۱۳۹۴/۰۳/۰۲، تاریخ تصویب: ۱۴/۰۹/۱۳۹۵)

چکیده

برنامه‌ریزی و کنترل دو تیغه قیچی توصیف شده‌اند. از این روش‌ناخت وضعیت اجتماعی - اقتصادی شرکت کنندگان به منظور برنامه‌ریزی علمی و تعیین شاخص‌های ارزیابی عملکرد برای کنترل مناسب ضرورت می‌یابد. هدف، شناخت وضعیت اجتماعی - اقتصادی شرکت کنندگان در ورزش همگانی، روش تحقیق توصیفی - زمینه‌یابی و جامعه‌آماری تمامی شرکت کنندگان در ورزش‌های همگانی شهر تهران بودند. در این پژوهش، وضعیت اجتماعی - اقتصادی را مؤلفه‌های مسکن، شغل، درآمد، تحصیلات شرکت کننده، همسر و فرزند، میزان مطالعه، تعداد مسافرت داخلی و خارجی، شغل همسر، امکانات شخصی و رفاهی تشکیل می‌دادند. ابزار تحقیق چکلیست محقق ساخته بود که پس از تأیید روابطی محتوا و تعیین پایابی استفاده شد ($\alpha=0.84$). داده‌ها با استفاده از شیوه‌های آمار توصیفی و آمار استنباطی (تی دو گروه مستقل) تجزیه و تحلیل شد. نتایج درباره متغیر مورد بررسی نشان داد بیشترین شرکت کنندگان در طبقه پایین (۵۳/۸ درصد) و متوسط (۴۳/۲ درصد) قرار دارند و کمترین (۳ درصد) آمار متعلق به افراد در طبقه بالاست. همچنین تفاوت معناداری بین وضعیت اجتماعی - اقتصادی زنان با مردان مشاهده نشد. برای تحلیل نتایج و استخراج سیاست‌ها و راهکارهای مبتنی بر واقعیات از تحلیل سوات^۱ استفاده شده و سپس پیشنهادهای کاربردی به همراه شاخص‌های ارزیابی عملکرد ارائه شده ارائه می‌شود.

واژه‌های کلیدی

راهکارها، سیاست‌ها، شاخص‌های کنترل، ورزش همگانی، وضعیت اجتماعی - اقتصادی.

مقدمه

برای حکومت‌ها و مدیریت شهری به وجود می‌آید که ضمن افزودن قابلیت‌های بدنی شهروندان، سطح سلامت آنان را افزایش می‌دهد، خلق و خوی آنان را بهتر می‌کند، احترام به قانون و رعایت حقوق دیگران را به آنان می‌آموزد، روح همزیستی آرامش‌بخش را در آنان می‌دمد، امید به زندگی را در آنان افزایش می‌دهد و در نهایت شهروندانی شایسته بهبار می‌آورد.

همچنین جای دادن ورزش در فراغت شهروندان، بی‌نظمی‌ها را کاهش داده و به شخصیت آنان به صورت فزاینده‌ای ثبات می‌دهد (۲۴) و به عنوان یکی از فعالیت‌های فراغتی از نوع فعال، نقش تعیین‌کننده‌ای در حفظ سلامت جسمی و روانی دارد. البته اطلاع افراد از تأثیرات مطلوب فعالیت‌های ورزشی بر دستگاه‌های مختلف بدن، موجب شده تا گرایش به فعالیت‌های ورزشی در اوقات فراغت روزبه‌روز افزایش یابد (۱۰). تحقیقات انجام گرفته در قاره اروپا نشان می‌دهد، رویکرد اصلی در کشورهای این قاره گسترش ورزش همگانی است (۱۶). دلیل این مسئله تأثیر ورزش همگانی بر سلامت تعداد بیشتری از افراد جامعه است. در ورزش همگانی عقیده بر این است که سرمایه‌گذاری دولت، موجب بهبود چند برابری سلامت و بهداشت جامعه خواهد شد (۱۲).

ورزش همگانی، تربیت‌بدنی یا ورزش برای همه تعریف شده است، به عبارت دیگر ورزش همگانی به انواع مختلف فعالیت‌های جسمی اعم از بازی‌های غیرمنظم و خودجوش بومی، ورزش صحبتگاهی، فعالیت در پارک‌ها و فضای باز، کوه پیمایی، کلاس‌های آمادگی جسمانی تا تمرین‌های بدنی و روانی که به انقباض عضلانی و افزایش مصرف انرژی و ضربان قلب در فرد منجر شود، اطلاق می‌شود. ورزش همگانی اغلب به ورزش‌های گروهی غیررقابتی و بدون هزینه یا ارزان قیمت گفته می‌شود و افراد در دامنه سنی سه تا بالای هفتاد سال در ورزش همگانی شرکت

پاسخگویی به نیازهای پایه‌ای و اساسی جمعیت شهری و تشخیص فعالیت‌های غالب شهری، از وظایف دولت‌های مرکزی و مدیریت شهری است (۵).

رفع محرومیت اجتماعی در شهرها، اقدام عمده حکومت‌ها و مدیریت شهری در قرن بیست و یکم دانسته شده است. تلاش بر این است که زندگی‌ای ایمن‌تر، ارزان‌تر و انسانی‌تر فراهم شود و شعار شهر شامل^۱ در برابر شهر فاصل^۲ به تدریج رواج یابد. در شهر شامل، شهروندان امکان می‌یابند تا در مورد کارکرد و اداره شهر خود نظر بدهند. با جلب همکاری گسترده مردم به‌ویژه مردم محروم در مناطق خود، باب مشارکت همگانی گشوده می‌شود. مشارکت همگانی به صورت امکان حضور در عرصه‌های اجتماعی و بروز توانایی‌ها و رفع موانع دسترسی به منابع و خدمات همگانی تحقق می‌یابد. در این زمینه اقبال به ورزش امکان حضور، بروز ارتباط و مشارکت افراد و گروه‌های اجتماعی مختلف را در یک جامعه، به‌ویژه در کلان‌شهرها فراهم می‌کند.

رقابت‌های ورزشی فرصت‌های یگانه‌ای است که در آن ورزشکاران، فارغ از جایگاه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و به دور از تبعیضات نژادی، دینی، قومی و جنسی می‌توانند مشارکت جویند. در دسترسی به امکانات ورزشی، تفاوت‌های سنی و معلولیت‌های جسمی نیز منظور نمی‌شود. بنابراین با گسترش ورزش زمینه‌های برخوردار شدن شهروندان از زندگی و خدمات پایه شهری فراهم می‌شود (۹) و بستر مناسبی در محیط‌های ورزشی

۱. در شهر شامل شهروندان در اداره‌امور شهر با مدیریت شهری هم‌فکری دارند و امکانات اجتماعی و رفاهی برای تمامی شهروندان به صورت عادلانه فراهم است.

۲. در شهر فاصل شهروندان به‌ویژه مردم محروم حق مشارکت و هم‌فکری در امور شهر را ندارند و امکانات اجتماعی و رفاهی برای شهروندان با طبقات اجتماعی اقتصادی مختلف ناعادلانه است. به عبارت دیگر شهروندان با طبقات اجتماعی اقتصادی بالا از امکانات بهتری نسبت به شهروندان طبقات پایین که معمولاً ساکن مناطق محروم‌اند، برخوردارند.

(۱۶،۹). ایران با ۵/۹۲ درصد در رده آخر قرار دارد (۱۶). این در حالی است که در بند سه اصل سوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به گسترش ورزش همگانی به صورت رایگان تأکید شده است (۲). این آمار نگران‌کننده بوده و با شعار «انسان سالم محور توسعه پایدار» در تناقض است.

برنامه‌ریزی واقع‌بینانه برای بهبود وضعیت موجود، ضروری به نظر می‌رسد. بهمنظور برنامه‌ریزی و ارائه سیاست و راهکار متناسب با واقعیت ابتدا باید وضعیت موجود از ابعاد گوناگون بررسی و تجزیه و تحلیل شود. یکی از ابعاد بسیار مهم در رشد و گسترش ورزش همگانی که نیازمند توجه جدی است، درک و شناسایی عوامل مؤثر بر گرایش و پایبندی مردم به فعالیت‌های ورزشی است. از جمله این عوامل می‌توان به وضعیت اجتماعی-اقتصادی و شاخص‌های آن اعم از سطح تحصیلات، میزان درآمد و شغل اشاره کرد (۲۳). متغیر وضعیت اجتماعی-اقتصادی، به علت تفاوت‌های زیاد در جوامع مختلف و تأثیرپذیری عمیق و گسترده آن از ساختار جامعه، رشد سریع جامعه، عوامل ریشه‌دار فرهنگی، روابط و مناسبات اجتماعی و سیاستگذاری‌های حاکم در یک جامعه و در زمانی معین مختص به آن جامعه در آن برهه زمانی است و نتایج آن قابل تعمیم به جامعه یا زمانی دیگر نیست (۱۴). لیکن در این پژوهش اصطلاح وضعیت اجتماعی-اقتصادی به میزان درآمد ورزشکار و خانواده، وضعیت شغلی، تعداد مسافرت‌ها، پس انداز و امکانات رفاهی مثل بیمه و مسکن اطلاق می‌شود.

در ضرورت بررسی این متغیر جامعه‌شناختی همین بس که تحقیقات گوناگون به بررسی آن پرداخته و نشان داده‌اند که این متغیر با موارد گوناگونی مانند اضافه وزن و کمبود وزن (۶)، تفاوت در باورهای مذهبی کودکان (۱۷) و یادگیری در درس ریاضی و فرایند آموزش ریاضی (۴)

دارند. در این زمینه سازمان‌های ذی‌ربط مانند فدراسیون ورزش همگانی و شهرداری‌ها موظف‌اند به منظور گسترش تعداد شرکت‌کنندگان در فعالیت‌های ورزشی بدون محدودیت‌های سنی، جنسیت، معلولیت و غیره با هدف سلامت و تفریح تلاش کنند (۹). اهمیت ورزش همگانی در جوامع، از ابعاد مختلف قابل شناسایی است که در ادامه توصیف می‌شود.

دین مبین اسلام بر اهمیت ورزش همگانی که سلامت را در پی دارد، تأکید کرده و از دست رفتن سلامت تباہی و کاستی بزرگ دانسته شده است. بهره گرفتن از خوراک خوب، پرورش، پیرایش و آرایش مناسب تن، پرهیز از کندی، دست یافتن به چابکی و تنومندی، از نیکی‌ها و خواستنی‌هاست که در جای جای اسلام بدان اشاره شده است. البته در همه این موارد به رعایت توازن و تعادل سفارش شده است (۹). وضعیت سلامت جامعه از ابعاد مهم بررسی ورزش همگانی است. براساس آمار وزارت بهداشت در سال ۱۳۷۹، بیش از ۴۱ درصد عل مرجومیر مربوط به پنج بیماری بوده است که سه بیماری در اثر کم‌تحرکی حادث می‌شود. نحوه گذران اوقات فراغت نیز از ابعادی است که در ورزش همگانی قابل بررسی است. براساس تحقیقی در شهر تهران مشخص شد، با وجود افزایش فعالیت بدنی در اوقات فراغت، باز هم ۸۴ درصد مردم اوقات فراغت خود را با تماشای تلویزیون پر می‌کنند (۹). یکی دیگر از ابعاد مهم، تعداد شرکت‌کنندگان در ورزش همگانی است. براساس بررسی منابع مختلف، میزان شرکت‌کنندگان در ورزش همگانی در ژاپن ۶۸ درصد در سال ۱۹۷۹، سوئد ۵۰ درصد، استرالیا ۵۲ درصد، دانمارک ۴۵ درصد و هنگ‌کنگ ۵۴ درصد در سال ۱۹۹۸، نروژ ۴۱ درصد، سنگاپور ۳۸ درصد، فرانسه ۳۵ درصد، چین ۳۳ درصد، ایتالیا و جمهوری چک ۳۳ درصد و یوگسلاوی، فیلیپین و اسپانیا ۲۰ درصد بوده است.

وضعیت اجتماعی- اقتصادی میزان مشارکت افراد در ورزش افزایش می‌یابد (۱۸). این موضوع نشان‌دهنده نیاز به تحقیقات جامع‌تر و معتبرتر در این زمینه است. همچنین برخی تحقیقات مؤلفه‌های وضعیت اجتماعی- اقتصادی را به صورت مجزا بررسی کرده بودند. برای مثال رمضانی‌ژاد و همکاران (۱۳۸۸) و رضوی و طاهری (۱۳۸۹) فقط مؤلفه‌میزان تحصیلات را بررسی کرده بودند (۷، ۸). شایان ذکر است جامعه آماری و روش انتخاب نمونه آماری بیشتر تحقیقات مذکور به منظور تعمیم این نتایج به جوامع دیگر مناسب نیست. ازین‌رو اطلاعات جامع درباره وضعیت اجتماعی- اقتصادی شرکت‌کنندگان در ورزش همگانی کلان شهرها در دست نبوده که نشان‌دهنده اهمیت و ضرورت تحقیق حاضر است.

گفته‌ی است که تعیین شاخص‌های از پیش تعیین‌شده برای کنترل که هنگام برنامه‌ریزی مشخص می‌شود، از نوآوری‌های مهم این تحقیق در حوزه مدیریت ورزشی است. اهمیت کنترل و رابطه تنگاتنگ آن با برنامه‌ریزی مانند دو تیغه یک قیچی تعریف شده است. روش تجزیه و تحلیل روند (کنترل از طریق مقایسه گزارش‌های آماری خاص در دوره‌های زمانی مختلف مانند ماهانه، سالانه یا چندساله) یکی از روش‌هایی است که برای کنترل استفاده می‌شود (۱۳). در این زمینه با شناخت وضعیت اجتماعی- اقتصادی شرکت‌کنندگان در ورزش همگانی، شاخص‌های کمی برای کنترل برنامه از طریق تجزیه و تحلیل روند تعیین شد که این امر از ویژگی‌های برجسته تحقیق حاضر است.

بررسی نتایج تحقیقات انجام گرفته نشان می‌دهد، پژوهشی که به بررسی جامع وضعیت اجتماعی- اقتصادی شرکت‌کنندگان در ورزش همگانی به تفکیک زنان و مردان در کلان‌شهری مانند تهران بپردازد، به منظور سیاستگذاری و ارائه راهکار ضروری به نظر می‌رسد. از این

ارتباط دارد. همچنین وندن دریش^۱ و همکاران (۲۰۱۲)، فدریکو^۲ و همکاران (۲۰۱۲)، کانترز^۳ و همکاران (۲۰۱۳) در خارج کشور و پژوهش و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (۱۳۸۱)، رمضانی‌ژاد و همکاران (۱۳۸۸)، مظاہر (۱۳۸۹)، رضوی و طاهری (۱۳۸۹) و اسلامی و همکاران (۱۳۹۲) در داخل کشور به تحقیق و پژوهش بر روی این متغیر جامعه شناختی ورزشکاران پرداخته‌اند که نشان‌دهنده ضرورت پژوهش در مورد متغیر وضعیت اجتماعی اقتصادی است (۲۵، ۲۲، ۲۱، ۲۰، ۱۸، ۱۵، ۸، ۳).

در ضمن مرور پیشینه نشان داد، بیشتر تحقیقات چهار مؤلفه میزان درآمد، سطح تحصیلات، وضعیت مسکن و منزلت شغلی را مؤلفه‌های تعیین‌کننده وضعیت اجتماعی- اقتصادی ملاک قرار داده‌اند که با عنایت به یافته‌های گرمارودی و مرادی (۱۳۸۹) این مؤلفه‌ها معرف جامع و استانداردی برای این متغیر نیست (۱۴). در برخی از این تحقیقات هر یک از این چهار مؤلفه با میزان مشارکت ورزشی به صورت جداگانه و در برخی دیگر ترکیب این چهار مؤلفه به عنوان وضعیت اجتماعی- اقتصادی با میزان مشارکت ورزشی بررسی شده است.

همچنین تحقیقاتی مشاهده شد که علاوه بر بررسی وضعیت اجتماعی- اقتصادی افراد، به بررسی برخی از متغیرهای جمعیت‌شناختی نیز پرداخته و آنها را در تعیین وضعیت اجتماعی- اقتصادی دخیل دانسته‌اند. در گزارش رمضانی‌ژاد و همکاران (۱۳۸۸) و رضوی و طاهری (۱۳۸۹) میزان مشارکت افراد در وضعیت اجتماعی- اقتصادی متوسط پایین و متوسط بیشتر بود (۷، ۸). این یافته‌ها متضاد یافته‌های تحقیق وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (۱۳۸۱) بود که بیان می‌داشتند، با بالا رفتن

1.Vandendriessche

2.Federico

3.Kanters

4.Eime

به صورت تصادفی انتخاب و پرسشنامه‌ها توسط محقق یا در برخی گروه‌های زنان توسط مربی ورزش همگانی بین شرکت‌کنندگان به صورت تصادفی توزیع و پس از دقیقی ۳۵۰ جمع‌آوری شد. براساس جدول مورگان تعداد نمونه ۳۵۰ مرد و ۳۵۰ زن تعیین شد. تعداد کل پرسشنامه‌های توزیع شده در پنج پهنه‌بندی شهر تهران حدود ۸۵۰ عدد بود که از این تعداد ۳۳۰ آزمودنی زن و ۳۲۹ آزمودنی مرد پرسشنامه‌ها را تکمیل کردند و به محقق برگردانند. بنابراین نمونه آماری تحقیق شامل ۶۵۹ نفر از شرکت‌کنندگان در ورزش همگانی است. شایان ذکر است از آنجا که تکمیل پرسشنامه نیازمند داشتن حداقل سواد خواندن و نوشتن برای پاسخ دادن به پرسش‌هاست، پرسشنامه به صورت تصادفی در اختیار افراد باسواند جامعه تحقیق قرار گرفت و افراد بی‌سواد مطالعه نشدند. در ضمن سابقه شرکت کردن افراد در ورزش همگانی محدود نشده است.

برای گردآوری اطلاعات از چک لیست محقق ساخته استفاده شد که با استناد به تحقیقات پیشین تنظیم شده بود. با عنایت به یافته‌های گرمارودی و مرادی (۱۳۸۹) (۱۴) در تحقیق حاضر مؤلفه‌های میزان تحصیلات، وضعیت یا موقعیت شغلی، میزان درآمد ماهیانه، میزان مطالعه شرکت‌کننده، میزان تحصیلات همسر، شغل همسر، میزان تحصیلات فرزند، تعداد مسافرت‌های داخلی و خارجی در طول سال، امکانات شخصی و رفاهی و نوع مسکن برای اندازه‌گیری وضعیت اجتماعی- اقتصادی استفاده شد. سپس به منظور سنجش روایی محتوای^۱ چک لیست از متخصصان نظرخواهی شد. متخصصان پس از درخواست برخی اصلاحات اعلام کردند که چک لیست مورد نظر برای سنجش وضعیت اجتماعی- اقتصادی شرکت‌کنندگان در تحقیق روایی لازم را دارد. درنهایت

طریق کاستی‌ها و فزونی‌های ورزش همگانی مشخص می‌شود و این نتایج می‌تواند متولیان و مسئولان را برای برنامه‌ریزی در ورزش همگانی به منظور تحقیق چشم‌اندازهای سند تفضیلی نظام جامع توسعه تربیت‌بدنی و ورزش کشور در سال ۱۳۸۴ یعنی تضمین سلامت جسمی و روانی جامعه و دستیابی به ورزش زیبایی‌گرا، آموزنده و وحدت‌آفرین به دور از خشونت، تبعیض و سلطه (۹) یاری رساند. در واقع هدف اصلی تحقیق حاضر تحلیل وضعیت اجتماعی- اقتصادی شرکت‌کنندگان در ورزش همگانی است، که در این رهگذر می‌توان با تأکید بر وضعیت فرهنگی و مالی افراد جامعه نسبت به تحقیق چشم‌اندازهای بیست‌ساله تربیت‌بدنی و ورزش کشور و تحقیق شعار «انسان سالم محور توسعه‌پایدار» برنامه‌ریزی و شاخص‌هایی را برای کنترل اجرای مطلوب این برنامه ریزی‌ها از پیش تعیین کرد.

روش تحقیق

روش تحقیق حاضر توصیفی- زمینه‌یابی است. جامعه‌آماری را تمامی مردان و زنان شرکت‌کننده در ورزش‌های همگانی شهر تهران تشکیل می‌دهند که به روش نمونه‌گیری خوش‌های انتخاب شدند. برای این منظور و براساس دستورالعمل ارزیابی پیوست اجتماعی فرهنگی شهرداری تهران^۲ که کلیه مناطق ۲۲ گانه شهر تهران را در پنج پهنه‌بندی جغرافیایی مختلف شمال (مناطق ۱، ۲، ۳ و ۵)، شرق (مناطق ۴، ۸، ۱۳، ۱۴ و ۱۵)، غرب (مناطق ۹، ۱۰، ۲۱ و ۲۲)، مرکز (مناطق ۶، ۷، ۱۱ و ۱۲) و جنوب (مناطق ۱۶، ۱۷، ۱۸، ۱۹ و ۲۰) تقسیم کرده بود، از هر پهنه دو منطقه و از هر منطقه چند ایستگاه ورزش همگانی مردان و چند ایستگاه ورزش همگانی زنان

۱. دفتر مطالعات اجتماعی و فرهنگی. دستورالعمل ارزیابی پیوست اجتماعی فرهنگی، ویرایش اول، ۱۳۸۷

استیجاری، شخصی، اجاره به شرط تملیک، سازمانی، پدری یا مادری و نوع دیگر امتیازی بین ۱۵ تا ۴۵ اختصاص یافت). پس از تعیین مجموع امتیازها، با عنایت به اینکه افراد مجرد فاقد امتیاز میزان تحصیلات همسر و فرزند و شغل همسر و برخی افراد متأهل نیز فاقد فرزند و در نتیجه فاقد امتیاز میزان تحصیلات فرزند بودند؛ امتیاز این سه گروه به تفکیک به عدد استاندارد Z تبدیل شد و افرادی که نمره استاندارد آنها کمتر از منفی یک ($-1 < Z$) انحراف استاندارد بود، در طبقه پایین، بین منفی یک تا مثبت ($+1 < Z < +1$) یک انحراف استاندارد در طبقه متوسط و بیشتر از مثبت یک ($Z > +1$) انحراف استاندارد در طبقه بالا قرار گرفتند. بهمنظور مقایسه میانگین امتیازهای بین دو گروه زنان و مردان از آزمون t دو گروه مستقل در سطح معناداری $P < 0.05$ استفاده شد.

پس از جمع‌آوری پرسشنامه‌های تکمیل شده، مجموعه داده‌ها مربوط به وضعیت اجتماعی- اقتصادی و برخی عوامل دیگر به طور جداگانه طبقه‌بندی شد و بهمنظور SPSS^۳ انجام عملیات آماری از نسخه ۱۶ نرم‌افزار آماری استفاده شد. سپس از شیوه‌های آمار توصیفی (شاخص پراکندگی و گرایش مرکزی، مرتبه‌ها و نقطه‌های درصدی و نمره استاندارد Z) برای توصیف و طبقه‌بندی وضعیت اجتماعی- اقتصادی، برخی متغیرهای جامعه‌شناسی، نمایش جداول و نمودار استفاده شد. در ضمن برای مقایسه دو گروه مردان و زنان از آزمون پارامتریک t دو گروه مستقل در سطح معناداری $P < 0.05$ استفاده شد. شایان ذکر است پیش‌فرضهای لازم بهمنظور استفاده از آزمون t دو گروه مستقل، بررسی طبیعی بودن توزیع داده‌ها و همگونی واریانس داده‌های است. که با استفاده از آزمون‌های کولموگروف- اسمیرنوف و لیون بررسی شدند.

بهمنظور تعیین پایابی^۱ چکلیست از روش آلفای کرونباخ استفاده شد؛ برای این منظور ۳۰ نفر از نمونه‌های تحقیق در مطالعه مقدماتی^۲ بررسی شدند و پس از داده‌پردازی، ضریب آلفای کرونباخ محاسبه و مقدار ($\alpha = 0.84$) به دست‌آمده حاکی از همبستگی درونی و همگنی نسبتاً بالای سوالات چکلیست بود.

بهمنظور تعیین امتیاز و رتبه افراد در متغیر وضعیت اجتماعی- اقتصادی، به هر کدام از این موارد با نظر چند تن از متخصصان امتیازی هموزن با ارزش آن داده شد (بدین‌گونه که به میزان تحصیلات شرکت‌کننده در هر یک از سطوح زیردیپلم، دیپلم، فوق‌دیپلم یا دانشجو، لیسانس، فوق لیسانس، دکتری‌حرفه‌ای و دکتری‌تخصصی امتیازهایی از ۵ تا ۲۸ تعلق گرفت. برای هر یک از گروه‌های مختلف شغلی کارمند، کارگر، خانه‌دار، آزاد، بازنشسته و سایر موارد امتیازی بین ۱۵ تا ۳۰ در نظر گرفته شد. برای هریک از سطوح درآمد ماهانه کمتر از ۳۰۰ هزار تومان امتیازی بین ۱۰ تا ۳۰ اختصاص گرفت؛ برای میزان تحصیلات همسر شرکت‌کننده امتیازهای بین ۴ تا ۲۹ و برای فرزند شرکت‌کننده بین ۲ تا ۲۷ متغیر بود. برای میزان مطالعه روزانه فرد در هریک از سطوح کمتر از یک ساعت، بین یک تا دو ساعت، بین دو تا چهار ساعت، بین چهار تا شش ساعت و بیشتر از شش ساعت امتیازی بین ۲ تا ۲۵ تعلق گرفت. برای شغل همسر دو گروه شاغل و خانه‌دار در سؤال طراحی شده بود که به ترتیب ۱۵ و ۵ امتیاز گرفتند. به هر مسافت خارج از کشور ۸ امتیاز و برای مسافت‌های داخل کشور ۵ امتیاز در نظر گرفته شد. به هر یک از امکانات شخصی و رفاهی افراد مانند تلفن همراه، تعداد اتومبیل، رایانه شخصی، بیمه، حساب پس‌انداز و غیره ۳ امتیاز داده شد. برای افراد دارای مسکن

1. Reliability
2. Pilot study

(۳ درصد) آمار متعلق به افراد در طبقه بالا هستند. این نتایج به تفکیک زنان و مردان نشان داد، سطح وضعیت اجتماعی- اقتصادی بیشتر مردان (۵۰/۶ درصد) وزنان (۵۶/۵ درصد) شرکت‌کننده در ورزش همگانی پایین است.

نتایج و یافته‌های تحقیق

پس از تجزیه و تحلیل اطلاعات وضعیت اجتماعی- اقتصادی شرکت کنندگان در ورزش همگانی نشان داد، بیشترین شرکت کنندگان در ورزش همگانی در طبقه پایین (۵۳/۸ درصد) و متوسط (۴۳/۲ درصد) و کمترین

جدول ۱. نتیجه‌آزمون کولموگروف- اسمیرنوف

مردان	زنان	آماره کولموگروف- اسمیرنوف	آماره کولموگروف- اسمیرنوف	وضعیت اجتماعی- اقتصادی
ارزش P	ارزش P	ارزش P	ارزش P	
۰/۲۲۵	۱/۰۴۵	۰/۱۳۰	۱/۱۶۹	

جدول ۲. نتیجه‌آزمون لون

ارزش P	آماره	وضعیت اجتماعی- اقتصادی
۰/۱۱۸	۲/۴۴	

جدول ۳. نتایج آزمون t-test دو گروه مستقل

ارزش p	درجه آزادی	t	اختلاف میانگین	انحراف معیار	میانگین	وضعیت اجتماعی- اقتصادی مردان	وضعیت اجتماعی- اقتصادی زنان
۰/۲۵	۶۶۸	۱/۱۴۲	۲/۸۰	۳۰/۸۸	۸۵/۹۲		

درصد) و زنان (۱۹/۴ درصد) با ۳۵/۳ درصد دارای مدرک دیپلم و اقلیت مردان (۳/۸ درصد) و زنان (۲/۲ درصد) با ۶ درصد دارای مدرک فوق لیسانس و بالاترند. همچنین همسر اکثریت مردان (۱۸/۸ درصد) و زنان (۲۱/۳ درصد) با ۴۰/۱ درصد دارای مدرک دیپلم و همسر اقلیت مردان (۱/۹ درصد) دارای مدرک فوق لیسانس و بالاتر و همسر اقلیت زنان (۴/۱ درصد) دارای مدرک فوق دیپلم بوده‌اند. به علاوه میزان تحصیلات بیشتر فرزندان زیر دیپلم (۳۱/۷ درصد) و سپس لیسانس (۲۷/۳ درصد) بود؛ در این میان ۱۰/۳ درصد فرزندان مردان و ۱۷ درصد فرزندان زنان، دارای تحصیلات لیسانس بودند. در ضمن مشخص شد، بیشترین شرکت کنندگان در ورزش همگانی به ترتیب با ۳۸/۳ درصد (۱۷۸ نفر) و ۲۳/۴ درصد (۱۰۹ نفر) دانش‌آموخته رشته علوم انسانی و رشته مهندسی‌اند. در

همان‌طور که در جدول‌های ۱ و ۲ مشاهده می‌شود، نتایج حاصل از اجرای آزمون کولموگروف- اسمیرنوف نشان داد، توزیع فراوانی کلیه متغیرها منطبق با توزیع نرمال است. همچنین نتایج آزمون لیون حاکی از همگونی واریانس‌های دو گروه (زنان- مردان) بود. از این‌رو برای تحلیل داده‌ها از آزمون‌های آماری پارامتریک استفاده شد. داده‌های جدول ۳ نشان می‌دهد که بین وضعیت اجتماعی- اقتصادی مردان با زنان شرکت کننده در ورزش همگانی تفاوت معناداری وجود ندارد ($P > 0/05$).

بررسی میزان تحصیلات شرکت کنندگان در ورزش همگانی نشان داد (جدول ۲)، اکثریت مردان (۱۵/۹

۱. تفاوت در تعداد آزمودنی‌های گزارش شده در هر یک از جداول به دلیل عدم پاسخ‌گویی آزمودنی‌های تحقیق به سؤال مربوط به آن متغیر است. از این‌رو تعداد آزمودنی‌های تحقیق با تعداد گزارش شده در جداول یکسان نیست.

(۵۹/۳ درصد) و کمترین (۰/۹ درصد) آنها در منزل سازمانی سکونت داشتند. درباره وضعیت شغلی نتایج نشان داد، گروههای مختلف شغلی در ورزش همگانی مشارکت دارند؛ البته در گروه بانوان اکثریت (۳۶/۱ درصد) شرکت‌کنندگان خانهدار و کمترین (۰/۳ درصد) آنها کارگر و در گروه آقایان اکثریت (۳۰/۳ درصد) دارای شغل آزاد بودند و کارمندان و بازنشستگان در رتبه‌های بعدی قرار داشتند، همچنین کمترین میزان مشارکت آقایان در گروه شغلی کارگران مشاهده شد. نتایج درباره میزان درآمد نشان داد، اکثریت (۴۱/۵ درصد) درآمدی بین ۶۰۰-۳۰۰ هزار تومان و کمترین آنها درآمدی بین ۹۰۰ هزار تومان داشتند.

این میان در رشته فنی-مهندسی اغلب آقایان با ۱۸/۵ درصد (۸۶ نفر) و در رشته علوم انسانی اغلب بانوان با ۲۰/۵ درصد (۹۵ نفر) بودند که این تفاوت در بین آقایان و بانوان شایان توجه است. همچنین نتایج میزان مطالعه شرکت‌کنندگان در ورزش همگانی نشان داد، بیشتر افراد به ترتیب کمتر از یک ساعت در روز (۵۲/۴ درصد) و بین یک تا دو ساعت در روز (۳۳ درصد) مطالعه دارند، بنابراین با افزایش میزان مطالعه روزانه از میزان مشارکت افراد کاسته می‌شود. در این میان میزان مطالعه زنان کمی بیشتر از مردان است.

نتایج درباره نوع مسکن حاکی از این بود که بیشتر شرکت‌کنندگان در ورزش همگانی دارای منزل شخصی

جدول ۴. فراوانی و درصد فراوانی ردۀ سنی شرکت‌کنندگان در ورزش همگانی به تفکیک مردان و زنان

	کل	بزرگسالان	میانسالان	جوانان	
مردان	۲۹۲	۱۲۹	۱۲۳	۴۰	فراوانی
	۴۷/۷	۲۱/۱	۲۰/۱	۶/۵	درصد فراوانی
زنان	۳۲۰	۱۴۶	۱۴۸	۲۶	فراوانی
	۵۲/۳	۲۳/۹	۲۴/۲	۴/۲	درصد فراوانی
کل	۶۱۲	۲۷۵	۲۷۱	۶۶	فراوانی
	۱۰۰	۴۵	۴۴/۳	۱۰/۷	درصد فراوانی

جدول ۵. فراوانی و درصد فراوانی وضعیت تأهل شرکت‌کنندگان در ورزش همگانی به تفکیک مردان و زنان

	کل	نوع دیگر	مجرد	متأهل	
مردان	۳۱۳	۲	۱۰۰	۲۱۱	فراوانی
	۴۸/۵	۰/۳	۱۵/۵	۳۲/۷	درصد فراوانی
زنان	۳۳۲	۵	۴۹	۲۷۸	فراوانی
	۵۱/۵	۰/۸	۷/۶	۴۳/۱	درصد فراوانی
کل	۶۴۵	۷	۱۴۹	۴۸۹	فراوانی
	۱۰۰	۱/۱	۲۳/۱	۷۵/۸	درصد فراوانی

ورزشی و مشارکت در فعالیت‌های ورزشی با افزایش رفاه اقتصادی ناپایدار می‌شود و نمی‌توان اطمینان داشت که با افزایش درآمد کماکان رفتار قبلی تداوم یابد. بنابراین عدم مشارکت منظم افراد با وضعیت اجتماعی-اقتصادی بالا در ورزش همگانی به عنوان تهدید محسوب می‌شود. شایان ذکر است نتایج به دست آمده با نتایج گزارش وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (۱۳۸۱) (۱۸) مبنی بر اینکه با بالا رفتن طبقه (پایگاه) اقتصادی-اجتماعی خانواده‌ها، نسبت کلی اجرای ورزش افزایش می‌یابد، در تضاد است. احتمالاً علت این مسئله جامعه آماری (در تحقیق وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی جامعه آماری کلیه شرکت‌کنندگان در ورزش‌های چهارگانه بوده است) و مؤلفه‌های متغیر مورد بررسی است.

یافته‌ها نشان داده‌اند وضعیت اجتماعی-اقتصادی مردان با زنان تفاوت معناداری وجود ندارد ($P < 0.05$). این امر احتمالاً به علت افزایش سطح تحصیلات جامعه و بهویژه زنان در چند سال اخیر و همچنین ورود زنان در عرصه‌های گوناگون اجتماعی و اقتصادی مانند کار و سرمایه‌گذاری در بنگاه‌های است. این امر از نظر مدیریت ورزش فرصتی برای جذب حداکثری افسار جامعه اعم از زنان و مردان محسوب می‌شود. البته از نظر فرهنگی به‌دلیل ایجاد محیطی متغیر در راستای دستیابی به توسعه و فقدان سیاست‌های پویا و روزامد در ابعاد اجتماعی فرهنگی و به خصوص ورزش به عنوان خرده فرهنگی تأثیرگذار تهدیدی جدی تلقی می‌شود. در منابع موجود، پژوهشی در زمینه مقایسه این متغیر در بین زنان و مردان ورزشکار مشاهده نشد. نتایج نشان داد بیشتر شرکت‌کنندگان دارای تحصیلات دیپلم و کمترند، احتمالاً این مسئله به‌دلیل فراغت بیشتر این افراد باشد. این یافته‌ها همسو با نتایج رمضانی‌نژاد و همکاران (۱۳۸۹)، مظاہر (۱۳۸۹) و رضوی و طاهری (۱۳۸۸)

در این تحقیق افراد براساس طبقه‌بندی بروdkin^۱ (۱۹۹۰) به سه گروه جوانان (۲۴-۱۶ سال)، میانسالان (۴۵-۲۵ سال) و بزرگسالان (۴۵ سال به بالا) تقسیم شدند (۱۹). نتایج نشان داد (جدول ۴)، بیشترین و کمترین میزان مشارکت به ترتیب متعلق به بزرگسالان (۴۵ درصد)، میانسالان (۴۴/۳ درصد) و جوانان (۱۰/۷ درصد) است. همچنین نتایج در زمینه وضعیت تأهل شرکت‌کنندگان در ورزش همگانی نشان داد (جدول ۵)، بیشتر افراد (۷۵/۸ درصد) متاهل و افراد مجرد (۲۳/۱ درصد) و افرادی که همسرشان فوت یا جدا شده‌اند (۱/۱ درصد)، به ترتیب در رده‌های بعدی قرار دارند. شایان ذکر است تعداد مردان مجرد نسبت به زنان مجرد دو برابر است، ولی این تفاوت بین مردان و زنان متأهل چشمگیر نبوده است.

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های پژوهش نشان داد، بیشتر شرکت‌کنندگان در ورزش همگانی از نظر وضعیت اجتماعی-اقتصادی در طبقه متوسط و پایین هستند. این نتایج با یافته‌های پژوهش‌های رمضانی‌نژاد و همکاران (۱۳۸۸)، مظاہر (۱۳۸۹) و رضوی و طاهری (۱۳۸۹) همسوست (۱۵، ۸، ۷). احتمالاً دلیل این امر رایگان بودن و کم‌هزینه بودن آن است. مشارکت افراد با وضعیت اجتماعی-اقتصادی پایین در فعالیت‌های ورزش همگانی برای مدیریت شهری فرصتی برای کاهش فاصله محروم و برخوردار تلقی می‌شود. از سوی دیگر، شاید افراد با وضعیت اجتماعی-اقتصادی بالا بیشتر از باشگاه‌های خصوصی برای ورزش کردن استفاده می‌کنند. شاهد این امر مشارکت زنان طبقات بالای اجتماعی-اقتصادی، در ورزش‌هایی پرخرج و مهیج از جمله اسپرسواری، پاتیناژ، گلف و تنیس است. همچنین عضویت در تشکل‌های

1. Brodkin

همسوس است (۱۵.۸). از طرفی عطارزاده و سهرابی (۱۳۸۵) نشان دادند دانشآموزان، دانشجویان، پزشکان و دانشگاهیان گرایش بیشتری به شرکت در فعالیت‌های ورزشی داشتند (۱۱). بنابراین فرصت مطلوبی برای آموزش حرکات ورزش مناسب با ارگونومی گروه‌های شغلی مختلف مهیا است.

در این تحقیق افراد براساس طبقه‌بندی بروکین به سه گروه جوانان (۲۴-۱۶ سال)، میانسالان (۲۵-۴۴ سال) و بزرگسالان (۴۵ سال به بالا) تقسیم شده‌اند (۱۹). نتایج نشان داد (جدول ۴)، بیشترین و کمترین میزان مشارکت به ترتیب متعلق به بزرگسالان (۴۵ درصد)، میانسالان (۴۴/۳ درصد) و جوانان (۱۰/۷ درصد) است. این نتایج تقریباً همسو با یافته‌های رمضانی‌نژاد و همکاران (۱۳۸۸) و متضاد نتایج احسانی و همکاران (۱۳۸۶) و مظاہر (۱۳۸۹) است (۱۵، ۱۵، ۱، ۸). احتمالاً علت این تضاد عدم اعتبار شیوه طبقه‌بندی گروه‌های سنی و تفاوت در نمونه و جامعه آماری تحقیقات ذکر شده است. در بیشتر تحقیقات یادشده جوانان مشارکت کمتری داشتند که این امر به عنوان تهدید تلقی می‌شود. همچنین نیاز به پژوهش درباره نحوه گذران اوقات فراغت جوانان ضرورت می‌یابد. نتایج در زمینه وضعیت تأهل شرکت‌کنندگان در ورزش همگانی نشان داد (جدول ۵)، بیشتر افراد (۷۵/۸) درصد) متأهل و افراد مجرد (۲۳/۱ درصد) و افرادی که همسرشان فوت یا جدا شده‌اند (۱/۱ درصد)، به ترتیب در رده‌های بعدی قرار دارند. این نتایج همسو با یافته‌های رمضانی‌نژاد و همکاران (۱۳۸۸) و مظاہر (۱۳۸۹) و متضاد نتایج وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (۱۳۸۱)، احسانی و همکاران (۱۳۸۶) است (۱۸، ۱۵، ۱). به نظر می‌رسد مشارکت افراد متأهل فرصتی برای گسترش و ترویج فرهنگ ورزش در کوچک‌ترین نهاد اجتماعی یعنی خانواده است.

است (۱۵، ۸، ۷). شرکت افراد با تحصیلات پایین به عنوان فرصت تلقی می‌شود، تا مدیریت شهری با برگزاری کارگاه‌ها، دوره‌ها و حتی از طریق توزیع بروشور، شهروندان و بهویژه زنان را از اهمیت ورزش در نشاط و شادابی خانواده و تأثیر ورزش بر رشد حرکتی و هوش کودکان و غیره آگاه سازد. بلکه از این راه بتوان به گسترش ورزش همگانی و درنتیجه سلامت جامعه کمک کرد. به علاوه عطارزاده و سهرابی (۱۳۸۵) بیشترین میزان گرایش به ورزش را در بین سطح تحصیلات بالا (دکتری و کارشناسی) گزارش کرده‌اند. شاهد این امر تأثیر سطح تحصیلات بر انگیزه افراد است (۱۱). افراد تحصیل‌کرده انگیزه‌های درونی قوی‌تری نسبت به افراد دارای سطح تحصیلات پایین‌تر دارند. این امر فرصتی در اختیار برنامه‌ریزان است. شاید این گروه به دلیل عدم فراغت از شرکت در فعالیت‌های ورزشی دور مانده‌اند.

نتایج درباره نوع مسکن حاکی از این بود که بیشتر شرکت‌کنندگان در ورزش همگانی منزل شخصی (۳/۹۵) درصد) داشتند و کمترین (۹/۰ درصد) آنها در منزل سازمانی سکونت داشتند. این نتایج با یافته‌های مظاہر (۱۳۸۹) همسوس است (۱۵)، بنابراین یکی از عوامل عمدی که سبب گرایش به ورزش می‌شود، مسئله مسکن است که در جامعه ما به صورت معضلی بزرگ خودنمایی می‌کند.

درباره وضعیت شغلی نتایج نشان داد، گروه‌های مختلف شغلی در ورزش همگانی مشارکت دارند. البته در گروه بانوان بیشتر (۱/۳۶ درصد) شرکت‌کنندگان خانه‌دار و کمترین (۳/۰ درصد) آنها کارگر بودند و در گروه آقایان اکثریت (۳/۰۲ درصد) دارای شغل آزاد بودند و کارمندان و بازنشستگان در رتبه‌های بعدی قرار داشتند.

همچنین کمترین میزان مشارکت آقایان در گروه شغلی کارگران مشاهده شد. این یافته‌ها تقریباً با نتایج رمضانی‌نژاد و همکاران (۱۳۸۸) و مظاہر (۱۳۸۹)

جادب بودن ورزش برای عموم، توان بالقوه اسلام برای رواج تحرك و تربیتبدنی و نظر مثبت فقها و اندیشمندان ایرانی در مورد ورزش، وجود رسانه‌های بین‌المللی و اینترنت برای اطلاع‌رسانی، وجود پتانسیل‌های ورزش برای آموزش و قانون‌پذیر کردن شهروندان، نقش مثبت ورزش در افزایش روحیه همکاری و کارگروهی و هدف‌گرا کردن جامعه، نقش مثبت ورزش برای کاستن آفات و ناهنجاری-های اجتماعی، تأکید بر رایگان بودن ورزش همگانی در قانون اساسی و توانایی ورزش برای کاهش محرومیت اجتماعی و نزدیکی به جامعه.

ضعف‌ها: بی‌توجهی رسانه‌ها از جمله تلویزیون در توسعه ورزش همگانی، کمبود دسترسی و تساوی و کافی نبودن امکانات و تجهیزات در ورزش همگانی، فقدان برنامه‌های مدون و یکپارچه برای تشویق و ترغیب مردم به ورزش همگانی، عدم تبلیغات در رسانه‌ها و مطبوعات برای ورزش همگانی، نقض در مدیریت و برنامه‌ریزی ورزش همگانی و فقدان مدیریت واحد و سیاست یکسان در زمینه ورزش همگانی، فقدان برنامه منظم و مشخص در خصوص ورزش همگانی، کمبود بودجه ورزش همگانی، عدم بهره‌گیری از تسهیلات و فناوری روزامد برای آموزش مربوط به ورزش همگانی، نامناسب بودن فضای تمرین برای زنان، نازل بودن فرهنگ ورزش کردن در جامعه، فقدان فرهنگ هزینه کردن (وقت) برای ورزش، رواج برنامه‌های تفریحی کاذب در جوامع شهری، فقدان نظارت اثربخش بر عملکرد شرکت کنندگان ورزش همگانی، استاندارد نبودن فرایند ورزش همگانی، داشت پایین برخی مرتبان، نازل بودن عضویت در تشکلهای ورزشی، نبود هماهنگی بین ارگان‌ها و موسسات متولی ورزش همگانی در برنامه‌ریزی و نبود اتفاق نظر در مورد تعاریف ورزش همگانی در بین برنامه‌ریزان و سیاستگذاران جامعه.

در آخر بهمنظور ارائه سیاست‌ها، راهکارها و پیشنهادها مبتنی بر واقعیات موجود و بهمنظور تحقق راهبردها و نیل به چشم‌اندازهای ۲۰ ساله‌ورزش همگانی کشور با تأکید بر وضعیت اجتماعی-اقتصادی شرکت کنندگان در ورزش همگانی از تحلیل سوات^۱ استفاده شد. فهرستی از قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدهای موجود استخراج شده است. برای تعیین این موارد از روش‌های زیر بهره گرفته شد: ۱. مقایسه با الگوهای مبنای پس از شناخت وضعیت موجود عوامل مؤلفه‌ها یا مصاديق، مقایسه با الگوهای مبنای صورت می‌پذیرد. عملکرد کمتر از میانگین الگوهای مبنای به عنوان ضعف و مقادیر بالاتر از آن به عنوان قوت در نظر گرفته می‌شود؛ ۲. مقایسه با ذهنیت خبره: مقایسه وضعیت با ذهنیت خبره یکی از مبانی تشخیص سوات به شمار می‌آید؛ ۳. منطقی کردن وضعیت: از منطقی کردن عوامل و روابط وضعیت موجود با استفاده از فنون سیستمی برای یافتن کاستی‌ها و فزونی‌ها استفاده می‌شود.

قوت‌ها: وجود فدراسیون ورزش همگانی و گسترش ورزش همگانی در شهرداری‌ها، اختصاص ورزش صبحگاهی به عنوان یکی از برنامه‌های رادیو و تلویزیون، وجود پایگاه‌های ورزش صبحگاهی در پارک‌ها و اماکن ورزشی، وجود برخی برنامه‌های رادیو و تلویزیون برای آموزش و ترویج ورزش همگانی، افزایش حجم برنامه‌های ورزش همگانی از سوی مدیریت شهری، افزایش همایش‌ها و گردهمایی‌های محله‌ای در راستای گسترش ورزش شهری، رایگان بودن شرکت کردن در ورزش همگانی،

۱. سوات (SWOT) ابزاری کارآمد برای شناسایی شرایط محیطی و توانایی‌های درونی یک سازمان است. اس دبلیو او تی در انگلیسی حروف اول کلمات قوت (Strength)، ضعف (Weakness)، فرصت (Opportunity) و تهدید (Threat) است. قوت‌ها و ضعف‌ها واقعیات موجود سازمان است که در کنترل دولت و مدیریت شهری می‌باشد و در اصطلاح سیستم نامیده می‌شود. از طرف دیگر، فرصت‌ها و تهدیدهای از محیط یعنی شرکت کنندگان در ورزش همگانی بدست آمده است که خارج از کنترل حکومت و مدیریت شهری است.

سیاست‌ها، راهکارها و شاخص‌های ارزیابی عملکرد توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات و بهره‌گیری از فناوری‌های نو در آموزش و ترویج فرهنگ ورزش و تحرک در جامعه بهمنظور جلب مشارکت افراد با وضعیت اجتماعی- اقتصادی بالا:

در این زمینه مسئولان ورزش همگانی کشور با همکاری متخصصان فناوری‌های نو می‌توانند با ساخت برنامه‌های آموزش ورزش و پخش این‌گونه برنامه‌ها در تلویزیون یا وبسایتی ویژه به ترویج و آموزش ورزش همگانی برای جلب افراد با تحصیلات بالا اقدام کنند. از دیگر راهکارها در این زمینه می‌توان به ایجاد نظام متمرکز، یکپارچه و فراگیر اطلاعاتی در شهرها و در راستای ترویج و تبلیغ برنامه‌های ورزش همگانی اشاره کرد. همچنین می‌توان از طریق همکاری با رسانه‌های جمعی و ساخت فیلم‌ها و برنامه‌های آموزشی برای ارتقای آگاهی جامعه نسبت به اهمیت ورزش همگانی اقدام کرد. بعلاوه ترویج فرهنگ هزینه کردن برای ورزش در میان افراد دارای وضعیت اجتماعی- اقتصادی بالا از طریق فناوری نو پیشنهاد می‌شود.

شاخص ارزیابی عملکرد پیشنهادی برای کنترل سیاست مذکور که در زمان برنامه‌ریزی تعیین شده است عبارت‌اند از: بررسی کمیت و کیفیت برنامه‌های آموزشی، ترویجی در تلویزیون و فضای مجازی اینترنت پس از یک دوره یکساله. بررسی تأثیر فناوری‌های نو در آموزش و ترویج فرهنگ و جذب افراد به ورزش، بعلاوه میزان مشارکت افراد با وضعیت اجتماعی- اقتصادی و تحصیلات بالا در ورزش پس از اجرای سیاست و راهکارها در یک دوره سه ساله.

اختصاص بودجه بهمنظور تبلیغ و ترویج ورزش همگانی به مراکز علمی:

فرصت‌ها: مشارکت گروه‌های شغلی گوناگون، مشارکت افراد با وضعیت اجتماعی- اقتصادی پایین، نبود تفاوت معنادار بین وضعیت اجتماعی- اقتصادی مردان با زنان ($P < 0.05$)، گرایش و نگرش زیاد و انگیزه درونی قوی نسبت به ورزش در بین افراد با تحصیلات کارشناسی و بالاتر، بیشترین شرکت‌کنندگان در ورزش همگانی (۳۹ درصد) دارای تحصیلات دیپلم و کمتر بوده‌اند، بیشتر شرکت‌کنندگان متأهل و در ردئی از بزرگسالان و میانسالان بوده‌اند، بیشتر شرکت‌کنندگان بیش از یک سال در ورزش همگانی شرکت داشته‌اند، تأکید پژوهشکار به اهمیت ورزش در سلامتی، افزایش شمار دانش‌آموخته-گان رشتۀ تربیت‌بدنی و امکان استفاده از آنها در پایگاه-های ورزش همگانی، اتلاف اوقات فراغت بر اثر عدم ورزش همگانی، زیاد بودن مرگ‌ومیر زودرس بر اثر کم تحرکی، وجود فضاهای طبیعی مناسب ورزش و تفریحات سالم در کشور.

تهدیدها: محیطی متغیر و در حال توسعه سریع و فقدان سیاست‌های پویا و روزامد در ورزش به عنوان گستردگرین فعالیت اجتماعی، وجود رابطه مستقیم بین تحصیلات و پرداختن به ورزش، به عبارت دیگر با افزایش تحصیلات از میزان مشارکت کاسته می‌شود، عدم مشارکت منظم افراد با وضعیت اجتماعی- اقتصادی بالا نازل بودن نسبی پرداختن به ورزش همگانی در میان جوانان نسبت به میانسالان و بزرگسالان، کاهش ساعات اوقات فراغت به دلیل مشکلات معیشتی، عدم امکان حضور بخش عمده‌ای از بانوان در ورزش همگانی، پایین بودن سطح اطلاعات جامعه نسبت به فواید فعالیت‌بدنی و زیان‌های کم تحرکی، رواج زندگی غیرفعال در میان جامعه و تغییر ساختار شهرها و کاهش فضاهای باز و طبیعی.

در ضمن می‌توان با برپایی خانه ورزشکار محله در مراکز تحت پوشش مدیریت شهری نسبت به تبدیل ورزش به هنجار اجتماعی با کمک پیشکسوتان ورزشی اقدام کرد. به علاوه برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌های توجیهی با تأکید بر اهمیت ورزش در خانواده از منظر اسلام، روایات و علم پیشنهاد می‌شود. در ضمن تأکید مقامات و اشخاص تأثیرگذار به شرکت مردم در ورزش با استفاده از روایات، اشعار و شعارهای ورزشی مناسب، احتمالاً تأثیرات مطلوبی در گسترش ورزش همگانی خواهد داشت. در نهایت بررسی نحوه‌گذaran اوقات فراغت افراد مجرد به منظور سیاستگذاری در این بخش ضروری به نظر می‌رسد.

ترویج و آموزش علوم مختلف ورزشی مانند حرکات اصلاحی و تغذیه و رشد حرکتی در ایستگاه‌های ورزش همگانی

با عنایت به شرکت افراد با تحصیلات پایین و گروه‌های مختلف شغلی پیشنهاد می‌شود، تا مدیریت شهری با برگزاری کارگاه‌ها، دوره‌ها و حتی از طریق توزیع بروشور، شهروندان و بهویژه زنان را از اهمیت ورزش در نشاط و شادابی خانواده و تأثیر ورزش بر رشد حرکتی و هوش کودکان و غیره آگاه سازد. همچنین با آموزش حرکات اصلاحی و درمانی توسط کارشناسان یا توزیع بروشورهای تک‌آموز متناسب با ارگونومی گروه‌های شغلی مختلف می‌توان به کاهش عوارض ناشی از ناهنجاری‌های جسمانی و عادت‌های حرکتی غلط در مشاغل و در نتیجه افزایش سلامت، بهره‌وری و هزینه کمتر برای فرد و سازمان محل خدمتش کمک کرد. به منظور کنترل و تضمین دستیابی به سیاست مذکور، بررسی میزان مراجعة شرکت کنندگان در ورزش همگانی به پژوهش به علت مشکلات حرکتی مانند درد ستون، فقرات، پا و ناتوانی در راه رفتن، نشستن و خوابیدن مطلوب پس از یک دوره یکساله به عنوان شاخص ارزیابی عملکرد از پیش تعیین شده پیشنهاد می‌شود.

از آنجا که بیشتر افراد با تحصیلات بالا نگرش و گرایش بالایی برای مشارکت در ورزش دارند، احتمالاً بهدلیل عدم فراغت کافی از شرکت در فعالیت‌های ورزشی دور مانده‌اند. از این‌رو برپایی خانه ورزش (منظور از خانه ورزش فضایی متفاوت از سالن‌های ورزشی مرسوم است و دارای سالن‌های مانند بانجی‌جامپینگ، صخره‌نوردی، سلف غذاخوری و استراحت و گفت‌و‌گو در فضای ورزشی و غیره) در افزایش سرانه اماکن ورزشی مراکز علمی و دانشگاه‌ها به عنوان یک راهکار معرفی می‌شود. شاخص ارزیابی عملکرد پیشنهادی برای سیاست مذکور اندازه‌گیری میزان سرانه اماکن ورزشی مراکز علمی و دانشگاه‌ها پس از یک دوره سه‌ساله است.

ترویج فرهنگ مشارکت همگانی در رفع مشکلات شهر ناهنجاری‌های اجتماعی از طریق ورزش همگانی

در راستای دستیابی به توسعه، جامعه رشد سریعی داشته و این مسئله موجب به وجود آمدن محیطی متغیر شده است. این امر در ورزش به عنوان خردمند فرهنگی تأثیرگذار و به منزله گسترده‌ترین فعالیت اجتماعی، فقدان سیاست‌های پویا و روزامد را در پی داشته است. با عنایت به نتایج تحقیق حاضر که نشان داد بیشتر شرکت کنندگان در ورزش همگانی دارای تحصیلات دیپلم و کمترند، بستر مناسبی برای افزایش آگاهی و معرفت افراد در خلال ورزش همگانی مهیا است. بنابراین پیشنهاد می‌شود با مشارکت پیشکسوتان و قهرمانان سابق در امر آموزش، به تبلیغ و ترویج ورزش و فرهنگ پهلوانی در جامعه شهری اقدام شود؛ همچنین در هر جلسه تمرین ۱۵ دقیقه از وقت برای انتقال اطلاعات صحیح و کاربردی توسط مری یا سایر کارشناسان در زمینه‌های مختلف (استفاده از ورزشکاران با تحصیلات بالا و متخصص مطلوب‌تر است) به منظور افزایش آگاهی شرکت کنندگان از رفتارهای پرخطر اجتماعی اختصاص داده شود.

منابع و مأخذ

۱. احسانی، محمد؛ کوزه‌چیان، هاشم؛ کشکر، سارا (۱۳۸۶). «بررسی و تجزیه و تحلیل عوامل بازدارنده و میزان مشارکت زنان شهر تهران در فعالیت‌های ورزش تفریحی»، نشریه پژوهش در علوم ورزشی، ش ۱۷، ص ۸۷-۶۳.
۲. اداره کل تنقیح و تدوین مقررات مجلس شورای اسلامی (۱۳۵۹). «قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران»، فصل اول، اصل سوم، بند سه، ص ۲۶.
۳. اسلامی، ایوب؛ محمودی، احمد؛ خبیری، محمد؛ نجفیان رضوی، سیدمهدی (۱۳۹۲). «نقش وضعیت اجتماعی- اقتصادی (ses) در انگیزه مشارکت شهروندان به ورزش های همگانی- تفریحی»، نشریه پژوهش های کاربردی در مدیریت ورزشی، دوره ۲، ش ۳، ص ۸۹-۱۰۴.
۴. پهلوان صادق، اعظم؛ کجبا، محمدمباقر (۱۳۹۰). «نقش واسطه‌ای فرایند آموزش ریاضی و فرهنگ مدرسه در ارتباط میان وضعیت اجتماعی اقتصادی خانواده و باورها و ارزش‌ها درباره یادگیری ریاضی با نگرش ریاضی»، فصلنامه نوآوری‌های آموزشی، ش ۴۰، ص ۱۶۸-۱۴۹.
۵. خوش‌چهه، محمد (۱۳۸۹). «ورزش، اقتصاد شهری، حکمرانی یا مدیریت واحد شهری»، دومین همایش ملی توسعه ورزش شهروندی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تالار امام علی (ع)، تهران، ص ۲.
۶. رحمانی‌نیا، فرهاد؛ دانشمندی، حسن؛ تقی‌پور، امیر (۱۳۸۸). «رابطه کموزنی با آمادگی جسمانی و وضعیت اجتماعی- اقتصادی دانش‌آموزان»، نشریه علوم زیستی ورزش، ش ۳، ص ۱۴۴-۱۲۷.
۷. رضوی، محمدحسین؛ اشکوه طاهری، رضا (۱۳۸۹). «بررسی وضعیت اجتماعی- اقتصادی (ses) افراد شرکت‌کننده در فعالیت‌های ورزشی همگانی استان مازندران»، نشریه مدیریت ورزشی، ش ۵، ص ۵۴-۲۱.
۸. رمضانی‌نژاد، رحیم؛ محبی، حمید؛ دمیرچی، ارسلان (۱۳۸۸). «بررسی انگیزه‌های شرکت‌کنندگان در ورزش‌های همگانی در فضاهای روباز»، نشریه مدیریت ورزشی، ش ۲، ص ۱۹-۵.
۹. سازمان تربیت بدنی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۸۴). «سند تفضیلی نظام جامع توسعه تربیت بدنی و ورزش کشور»، تهران: سیب سبز، ص ۳۲-۴۰.
۱۰. صفائی، علی‌محمد (۱۳۸۰). «تحویل گذراندن اوقات فراغت دانشجویان دختر دانشگاه‌های آزاد اسلامی کشور با تأکید بر فعالیت‌های ورزشی»، نشریه حرکت، دوره ۹، ش ۹، ص ۱۴۰-۱۲۷.
۱۱. عطارزاده، رضا؛ سهراei، مهدی (۱۳۸۶). «توصیف نگرش و گرایش مردم شهر مشهد به فعالیت‌های حرکتی و ورزشی»، نشریه المپیک، ش ۱، ص ۳۷-۴۷.
۱۲. غفوری، فرزاد؛ رحمان‌سرشت، حسین؛ کوزه‌چیان، هاشم؛ احسانی، محمد (۱۳۸۲). «مطالعه و بررسی نگرش متخصصان تربیت‌بدنی به نقش رسانه‌های جمیعی (رادیو، تلویزیون و نشریات) در گرایش مردم به ورزش قهرمانی و همگانی»، نشریه حرکت، ش ۱۶، ص ۷۸-۵۷.
۱۳. کشاورز، لقمان؛ فراهانی، ابوالفضل (۱۳۸۸). «مدیریت سازمان‌های ورزشی»، چ دوم، تهران: اندیشه‌های حقوقی، ص ۱۱۰.
۱۴. گرمارودی، غلامرضا؛ مرادی، علی (۱۳۸۹). «طراحی ابزار اندازه‌گیری وضعیت اقتصادی- اجتماعی در شهر تهران»، فصلنامه پایش، سال نهم، ش ۲، ص ۱۴۴-۱۳۷.

۱۵. مظاہر حاجی آقا؛ غلامرضا (۱۳۸۹). «بررسی انگیزه و رابطه آن با وضعیت اقتصادی و اجتماعی شرکتکنندگان در ورزش‌های صبحگاهی شهر تبریز»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه پیام نور، ص ۷۴-۱۱۵.
۱۶. مظفری، امیراحمد؛ محمدعلی، قره (۱۳۸۴). «وضعیت ورزش همگانی ایران و مقایسه‌آن با چند کشور منتخب جهان»، نشریه علوم حرکتی و ورزش، دوره ۳، ش ۶، ص ۱۷۱-۱۵۱.
۱۷. نصیرزاده، راضیه؛ چاری، حسین (۱۳۸۶). «تفاوت‌های جنس، سن و وضعیت اقتصادی- اجتماعی در باورهای مذهبی کودکان»، نشریه علمی پژوهشی روان‌شناسی تحولی، ش ۱۳، ص ۶۷-۵۳.
۱۸. وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (۱۳۸۱). «رفتارهای فرهنگی ایرانیان، طرح ملی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی»، ص ۱۰۳-۷۸.
19. Brodkin, P. Weiss, M. R. (1990). "Developmental differences in motivation for participating in competitive swimming". *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 12, p: 127.
20. Eime, R. M., Charity, M. J., Harvey, J. T., Payne, W. R. (2015). "Participation in sport and physical activity: associations with socio-economic status and geographical remoteness". *BMC Public Health*, 15, p:434.
21. Federico, B., Falese, L., Marandola, D., Capelli, G. (2012). "Socioeconomic differences in sport and physical activity among Italian adults". *Journal of Sports Sciences*, 31(4), p:451.
22. Kanders, M. A., Jason, N. B., Michael, B. E., Jonathan, M. C., Myron, F. F. (2013). "School sport participation under two school sport policies: Comparisons by race/ethnicity, gender, and socioeconomic status". *Annals of Behavioral Medicine*, 45, pp:113-121.
23. Lisa, W. B., Lioud, A., Boyette, J. E., Watkins, E., Lori, F., Dunbar, S. B., Brandon, J. (2002). "Personal characteristics that influence exercise behavior of older adults". *Journal of Rehabilitation Research and Development*, 39(1), p: 95.
24. Sieracki, J., Leone, H. S. C., Miller, S. A., Lyons, J. S. (2008). "Individual and provider effects on mental health outcomes in child welfare: A three level growth curve". *Approach Children and Youth Services Review*, 30, pp: 800-808.
25. Vandendriessche, J. B., Vandorpe, B. F., Vaeyens, R., Malina, R., Lefevre, J., Lenoir, M., Philippaerts, R. M. (2012). "Variation in sport participation, fitness and motor coordination with socioeconomic status among Flemish children". *Pediatric Exercise Science*, 24, pp:113-12.